AÑA 8
7
SEPTEMBER 1977

skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA
SIMAR

VOORPLAAT:
Polis bisti ku helm, eskudo i kinsena na warda ront di warda di polis. No ta jui di Korsou so no!

redaktie

j. jutten, j. j. coutinho, r. r. kelly, a. vrolijk en m. winklaar

redaktie-adres: paradera 82

bank: a.b.n., banknr. v. 62583 t.n.v. "vorm"

layout: r. de graaff

fotografie: r. de graaff

drukkerij: v.a.d.

abonnementen: NAf. 20,— per jaar

simar

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA
zuidstraat 11, oranjestad,
p.o.b. 582, o'stad,
tel. 4219

VOORLOPIG BESTUUR

LEIDING:
carla kelkboom
felix bardouille
ramón todd-dandaré

SEKRETARISSEN:
shirley pope
eddy marchena

PENNINGMEESTERS:
henk weustink
carmen kruythoff

KOMMISSARIS:
william richardson

sekretaresse kantoor:
mevr. f. alexander

vergaderplaats:
zuidstraat 11
tel. 4219; simar-leden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen.

banken:
banco popular antiliano v-224-1
algemene bank nederland v-62503

nieuwe leden:
kunnen iedere dag opgegeven worden op het kantoor, zuidstraat 11

AÑA 8 — NO. 7
SEPTEMBER 1977

skol i komunidat

sindikato di maestronan di aruba, v.l.a.

Den e Aruba independi-ente di MEP e Rubiano lo ta liber?

Ai Aruba, Aruba, ta kiko a pasa kubo?
Ta kiko a pasa ku e isla chikito den lama Karibe, na unda e hendenan tabata biba den pas i armonía ku otro i na unda e ultimo añanan aki mas i mas turista tabata biaha, pasobra aki ainda tabata posibel pa haya e pas i kordialidat ku na otro partinan di mundo ya kasi no por wordu haya mas.
E imahen aki a haya un sla duro:
Violensia riba kaya, kibramento di orden publiko, bida sosial i ekonomiko paralisá pa motibo di welganan, e pueblo ta kore 'stock' kuminda di bleki i barinan ta wordu yena ku awa, "pasobra nan di ku awa tambe lo bai", e isla ta keda anochi den un skuridat espantoso, tiramento, turistanan para ku lagrima na wowo na aeropuerto sin por bai nan pais bèk, hotèlnan ku mester wordu evakua rapidamente pa motibo di alarma di bom.
Pakiko, pakiko?

"Aruba ta luchando pa su libertat", nan lo kier kontesta nos. Bon, si e mayoria di e pueblo di Aruba ta desea pa Aruba bira independiente for di e otro islanan di Antiyas, anto hasié pa kaba no!
Nos ta rekonose e derecho di outodeterminashon di Aruba, ounke ku nos ta konvensí ku lo ta mihó pa e islanan di Antiyas sera hunto enbes di konkuri otro te na morto. Hunto nos lo ta para mas fuerte dilanti di e resto di mundo.

Sinembargo nos kier puntra nos mes si loke nos a eksperensia durante e luna di ougùstùs '77, si esaki ta e manera pa realisa e independensia di Aruba? Nos no ta kere. I ainda nos kier a koregí nos mes aki: ARUBA *kier* su independensia asina?
Na Aruba tin *un* solo partido (of loke a resta di dje) ku ta boga pa un Antiyas Uní. Fuera di esaki tin dos otro partido ku kier mira Aruba los for di Korsou, pero no ta aproba 'at all' e metodonan ku te awor aki tabata wordu uza.
E konklushon ta fasil: E akshonnan di ougùstùs no tabata akshonnan di ARUBA, sino di e partido MEP!

Betico Croes saliendo sonriente for di bestuurskantoor durante e dianan di akshon.

un análisis di e ultimo suseso-nan di òugùstùs

LIBERTAT! LIBERTAT!

Kiko ta mas bunita ku un pueblo ku ta luchando pa su libertat? Kon bo por ta kontra algo asina? Tòg ta hopi difisil pa nos por kere den e libertat ideal ku MEP kier pinta nos dilanti.

Tur hende sa ku MEP pa añanan largo tabata purba na tur forma posibel di keda serka Hulanda; pa Hulanda tuma Aruba den su skochi komo e di diesdos provinsia di Hulanda. E mesun personanan aki, ku tabatin mantenshon di lasonan ku e kolonisador komo numero uno riba nan 'verlanglijstje', awe kier konvense nos, despues ku Hulanda kategorikamente e bisa NO, di nan lucha pa independensia, di nan lucha pa "libertat".

E libertat ku awe tantu nan ta sklama p'e, nan no tabata kier e, ta Hulanda a forsa nan kun'e. Esun ku ta kere ku ta gaña nos ta gaña mester lesa e 'Witboek over de Status Aparte'.

Lastimamente e paginanan, skirbí na Hulandes, (talbes e buki no tabata skirbi pa e pueblo lesa!) no ta numerá, lokual ta hasi masha difisil pa mustra riba un ke otro pasahe den e buki aki.

Pero si nos tuma e promé pagina ku nos topa den e buki komo pagina numero uno, anto nos lo por lesa riba pagina 82 e sigiente palabranan:

"Wij wensen voor Aruba aparte zelfstandigheid met hele nauwe banden met Nederland", aldus een door de Arubaanse eilandsraad afgevaardigde delegatie. Regering en oppositie zijn het ten aanzien van dit vraagstuk voor 100 procent met elkaar eens: zij wensen nauwe banden met Nederland te behouden" (1972).

I riba pagina 86 nos por sigi:

"Het standpunt van de MEP werd door *Betico Croes* duidelijk naar voren gebracht in een schrijven aan de Advieskommissie van de Nederlands-Antilliaanse sectie van de Koninkrijkskommissie. Hierin lezen we o.a.: De voorkeur van de MEP gaat uit naar *handhaving van de staatsrechtelijke banden* met het Statuut als uitgangspunt."

Pa hopi tempo MEP a hasi su maksimo esfuerso pa por fabor keda mará na Hulanda. I e mesun hendenan aki, ku no tabata desea nada otro di mundo ku keda mará na nos kolonisador, kier bin gaña nos awe ku nan ta libertadornan, luchadornan pa libertat?

No, ta duel nos masha hopi, pero pa nos ta masha kontradiktorio. Si bo ta lucha pa libertat bo no kier keda mara na esun ku ta kulpabel di henter nos situashon politiko? E lucha aki ta bira e ora ei algo kompletamente artifisial: krea pa politikonan!

E hegemonia di MEP

Si e lucha no ta pa logra *libertat,* ta pakiko e ta anto?

Nos ta di firme konvikshon ku e asina yama 'lucha pa libertat' no ta nada mas ku un manera pa e dirigentenan di MEP stablese i mantene un hegemonia aki na Aruba, kaminda nan lo tin TUR kos di bisa i personanan ku no ta di mesun opinion ku nan lo wordu eleminá. I fuera di esaki e glorifikashon personal di algun dirigente di MEP tambe a bira algu sumamente importante den e 'lucha' aki. A para bira ku tur ta 'dispuesto pa muri pa e "kousa sagrado" '. Tur parse kier un estatua na nan honor i segun nos, den esaki e lider maksimo ta hibando un amplio ventaha riba su sigidornan di partido.

Manipulashon

'Libertat' parse di ta e medio pa alkansa e meta lokual ta e hegemonia di MEP i fama personal. Den sierto sentido lo bo por a aksepta esaki si e wega tabata wordu hunga limpi. Pero segun nos esaki no ta e kaso.
E pueblo ta wordu mobilisá emoshonalmente i despues e ta wordu manipulá den direkshon ku e lider di MEP ta desea.
Na un konferensia di prensa riba diaranson 20 di yuli e lider di MAP a bisa: "E pueblo di Aruba lo no tolera ku MEP ta wordu lagá for di Gobierno Sentral".
Riba e mesun diaranson anochi aki partijraad di MEP lo a reuni pa despues anunsia na e pueblo e akshonnan ku lo sigi. Na un konferensia di prensa riba diabierne 29 di yuli e lider di MEP a bisa ku "awor nos a drenta den un periodo di konflikto kontinuo ku Gobierno Sentral, na unda leinan, ku ta wordu imponé sentralmente, lo wordu kibra dor di Aruba".
Riba 31 di yuli 1977 e lider di MEP tabatin un reunion ku Aruba Hotel and Tourist Association (AHATA). Durante e kombersashonnan aki *sr. Croes a sigura nan ku koriente i awa lo no wordu korta.* E mesun deklarashon aki a wordu ripití dor di e mesun lider di MEP den un speech dilanti di Bestuurskantoor riba e anochi di 11 di ougùstùs.
Promé, e vosero di MEP, tambe ta skirbi ku leternan grandi dia 12 di ougùstùs ku "ni awa ni koriente lo wordu korta".

Pero kiko a pasa sigientemente?
Koriente a wordu korta tòg!
Na kuminsamento un par di ora pa dia manera mucha malkriá i despues pa tres dia largo. Esaki nos ta yama hendenan ku bo por konfia riba nan!
Pero nos kier puntra nos mes: Kiko esaki tin di hasi ku un konflikto ku e Gobierno Sentral?
Si nos kuminda ta para putri den frishider, nos tin konflikto ku Gobierno Sentral?
Si e pueblo mester para 3 pa 4 ora den rei pa por logra haya un tiki gasolin pa nan outo, esaki ta e konflikto ku Gobierno Sentral?
Nos tin un konflikto ku Gobierno Sentral si nos mester bebe awa kayente? I si anochi nos mester sinta na klaridat di un bela, Gobierno Sentral ta sinti algo? Si nos no por uza telefon pa pidi ayudo ora ku un homber burachi kier mata resto di famia ku machete, nos ta afektando Gobierno Sentral?
Nos tin un konflikto ku Gobierno Sentral ora nos sera nos propio aeropuerto di manera ku turistanan no por drenta ni sali di nos isla?
OF NOS TA DEN KONFLIKTO KU NOS MES? Pasobra e akshonnan a afekta e pueblo, i Gobierno Sentral a sinti algo?
Ta meskos ku mi tin pleito ku mi bisiña i mi ta kuminsa ku bati mi famia ku ta juist esun ku mi tin di defendé i dependé riba dje.
No lubida ku destruí ta hopi mas fasil ku konstrui. Pa basha un kas abou, un ora ta sufisiente ku un bon bulldozer; konstrui ta tuma mas hopi tempo.
A tuma hopi aña pa nos turismo por a alkansa e nivel ku e tin awor, pero esei por wordu destrui den poko tempo. E florisimento di nos turismo nos por a logré grasias na un motibo politiko: E revolushon na Cuba. E Merikanonan no por a bai aya mas. Pero loke a wordu logra dor di politika, por wordu destruí dor di politika di nos propio politikonan.
Ken nos a nek si nos turismo kai den otro? Gobierno Sentral of nos mes? Loke ta duel nos mas tanto ta, ku den tur e akshonnan di ougustus atrobe ta e klase trahado, e klase di poko entrada, tabata esun ku a sufri mas tanto. Ta e klase aki mester a hasi tur e sakrifisionan ku ta wordu prediká den e dianan ei, kual sakrifisionan e propio predikadornan mes no tabatin nodi, ni tabata dispuesto pa hasi. E parti mas grandi di nos pueblo no ta dispone di e medionan finansiero pa por yena kashi i kambernan ku komestibles. Un ehemplo ta e stock di Dioro ku a wordu haya den "cuna del libertador").
E parti aki di nos pueblo no tin plaka pa por a manda nan señora i yiunan Venezuela promé ku e desordenan a kuminsa na Aruba.
Bo tabatin un delko na bo kas dia koriente a bai?
E organisadornan si tabata na altura di kada paso ku lo bai wordu tumá i nan a zorg pa prepara nan mes bon ku delko i kuminda.
Pero e pueblo mester a hasi e sakrifisionan: Kome kuminda di bleki, bebe awa kayente, pasa anochi den skur, sofoká bo mes pa haya un tiki gasolin, tienda i supermerkadonan ta será, trahadonan ta pèrde dia di trabou, eks, eks.
Na nos pareser e akshonnan di ougùstùs tabatin otro metanan i no tabata solamente "un konflikto ku e Gobierno Sentral".
Algo di esaki a bin na kla ora ku Betico Croes a bisa e direktiva di SIMAR, algun dia promé ku e akshonnan; "Nos lo kontrola e sentimentonan di e pueblo".
Pesei nos ta kere ku e akshonnan di MEP tabatin pa gran parti komo meta: *Fada e pueblo, pone e pueblo rabia.*
Dor di kita koriente, sera tiendanan eks. e pueblo arubano a kuminsa fada, bira irità i rabiá i e rábia aki e lider di MEP kier a uza pa su aspirashonnan politiko, fihando e rábia riba e eksponentenan di PPA i politikonan di Korsou.
I tene bon na kuenta ku tur e inkomodidatnan a konsekuensia di e akshonnan a wordu kreá dor di e propio dirigentenan di MEP!
Esaki nos ta yama MANIPULASHON. Manipulashon ku e pueblo su sentimento pa alkansa aspirashonnan politiko.

E sindikatonan

Un otro ehemplo di manipulashon nos por haya den e posishon ku algun sindikato a tuma. Di banda di e sindikatonan ku a tuma parti na e akshonnan tabata wordu papia semper di un WELGA general. Esaki ta leu di berdat. Nos ta di akuerdo ku e tabata un welga grandi ku a paralisa e bida na Aruba basta, pero e efekto aki bo ta haya kaba si bo sera waf i aeropuerto i riba dje korta koriente tambe. Esaki ta okashona un 'sneeuwbaleffekt' na unda hopi otro sektor di nos komunidat ta wordu paralisa, ku nan kier of no. Nan ta "partisipa" den e akshonnan. Aki libertat di kada individuo den nos komunidat a wordu kita atrobe. Mayoria di e pueblo kier a traha, pero sin koriente hopi no por. MEP kier boikotea produktonan di Korsou. Pero e pueblo no ta wordu duna e oportunidat pa boikotea e produktonan su mes, dor di keda sin kumpranan. Asina e pueblo lo por a demostra ku e tambe ta "den lucha". UPA ta djis nenga di deskarga e produktonan, e komersiantenan ta saka tur for di tranzjet warda den deposito; esei ta mas fasil. Ku lo bin skarsedat, esei ta kulpa di PPA.
A wordu purba tambe di laga pasa komo si fuera ku e akshonnan a sali spontaneamente for di e pueblo. Esaki a frakasa.
Dos biaha, dia 8 i 15 di yuli, Chinto Geerman di IOWUA a yama reunionnan ku e sindikatonan di Aruba pa asina purba pone e sindikatonan aki bai den akshon. Pero esaki a faya kompletamente pasobra mayoria di e sindikatonan no a gusta e idea mucho.
Dia 30 di yuli e mesun direktiva di sindikatonan aki a wordu yama pa un reunion ku Betico Croes. I bou di direkshon di Betico Croes sí akshonnan a wordu planea. E reunion aki a dura for di mainta dies'or te atardi tres'or. Betico tabata lansa un proposishon tras di otro. Ounke mester ser bisa ku di parti di sierto sindikatonan tambe proposishonnan pa sierto akshonnan tabata wordu lansa, na unda nan tabata puntra Betico kada biaha kiko e ta pensa di e idea ei.
Pues den korto: *Loke e sindikatonan hunto riba nan mes no por a logra, si a wordu logra bou direkshon di un politiko.*
Aktitut di 'sindikalistanan' asina ta bolbe resalta na momento di uni pa sali na defensa di interesnan komun i direkto di nan miembronan. Sierto 'sindikalistanan' ta hala atras pa motibo ku nan lo tin di konfronta e ora ei nan jefe, ku na ougustus nan a lastra garoshi p'e. Ta kiko e hendenan aki ta hasi den sindikalismo, nos kier puntra.

Falso

Den e reunion di eilandsraad, despues di e desordunan, nos por a 'gosa' atrobe di e eksploshonnan emoshonal riba kual MEP parse di tin e patente aki na Aruba. Eksponente nan di MEP tabata desaproba i protesta kontra e echo ku polis a tira ku bala. Naturalmente nos tambe ta lamenta esaki masha hopi. Pero unda e desaprobashon di MEP a keda dia ku señora Trinidad a hanja un yamada telefoniko anonimo den kual nan ta menas'e di mata e i su yiunan? (20 di yuli 1977).
Unda e desaprobashon i protesta di MEP a keda dia ku nan a tira riba señor Trinidad? (6 di ougustus 1977).
MEP tabata kontra e uzo di arma di fuego? Ai no.
"Nos a spierta nan ku pueblo lo no tolera pa MEP wordu laga for di Gobierno Sentral". Esei tabata e reakshon lakóniko di Betico Croes na televishon riba e tiroteo kontra Trinidad. I ainda el a menshona mas nomber di kulpabelnan. Tabata falta solamente p'e bisa: "Eseinan falta ainda".
Ta parse ku MEP ta pensa di e sigiente manera: "Tanten bo no tira riba nos ta bon, riba nos kontrikantenan politiko ta o.k., dal bai!"
Nos no por aproba e sentimentonan aki. Nos no ta kere ku e desaprobashon den eilandsraad tabata wordu gia pa sentimentonan humano i sinsero, sino pa sentimentonan di manipulashon politiko. I tin un otro aspekto ainda den esaki:

MEP a kunsumi su mes masha hopi ku e manera ku polis a aktua. Pero bon mira nan mester ta kontento ku polis a aktua asina. Un di e intenshonnan di e akshonnan tabata: Kapta atenshon mundial pa e pensamento di separashon di MEP.
Nos por bisa anto ku e polisnan a kopera tremendamente ku e kampaña aki: rolnan di waya di sumpina riba kaya, riot-komando's den trahe di kombate ku eskudo i karabina i kinsena, tiroteonan den anochi. Fantastiko!
Sin tur e kosnan aki e akshonnan di MEP nunka lo a haya asina hopi atenshon i publisidat. Imagina bo mes ku polis lo bisa: Ah, ta Chinto boso kier, oke, bai kuné numa!
Esaki lo tabata poko spektakular bo'n ta haya?
No ta mucho difisil pa haya mas ehempelnan di eksplotashon politiko. Dia ku Jacintho Geerman a worde será pa motibo di a skirbi i reparti un pamfleta, akshonnan a wordu organisa pa eksigi su libertat.
Pero ta pesei e akshonnan a wordu organisa, pa liberé for di den prison? Of esaki tambe tabata algo ku por a wordu uza politikamente atrobe?
Si enberdat e tabata bai pa su libertat, pakiko MEP ni sikiera a saka un dede riba diaranson 17 di ougustus 1977, dia ku un otro hende a wordu será i den e fin di siman di 20/21 di ougustus meskos tambe L.L.C. i V.C. a wordu será pa e mesun kos?
Chinto a wordu sera pa motibo di un pamfleta i e hendenan aki tambe. Kiko ta e diferensia? Loke ta pasa ta ku e kaso di Chinto Geerman a tuma lugar na un momento politiko oportuno i esun di e otro hendenan aki no. Parse ku e ora ei niun hende no ta wori ku bo mas. Pakiko no tabatatin akshon dia ku F.J. i H.H. a wordu aresta (25 di ougustus '77) en konekshon ku e mesun pamfleta ku Chinto a worde sera pe?

Eksaktamente manera e tabata pará den e "draaiboek": sende kandelanan pa hala atenshon di polis.

Kosnan manera esakinan ta pone nos duda den e sinseridat di e sentimentonan di MEP. Nos ta yama esaki FALSO.

Kolmo

E kolmo di falsedat i manipulashon a wordu alkansa na momento di fayesimento tragiko di un mucha di skol na Macuarima. Kon por ta posibel ku nan por hasi uzo di asta un aksidente tristu asina pa saka probecho politiko for di dje. Nos ta konsidera esaki hopi baho mes!
E aksidente di trafiko aki no tabata tin nada di hasi ku e "situashon tenso" (krea artifisialmente pa MEP) of e akshonnan. Tur aña na Aruba ta pasa desenas di aksidente di trafiko ku konsekuensianan fatal. Esaki tabata un di nan i nos ta lamenta esaki tambe profundamente. Ta un berguensa pa e pueblo i e votadornan di MEP ku nan representantenan ta rebaha nan mes asina tanto pa hunga politika ku dolor i pena di un famia den tristesa.

Demokrasia

MEP ta un partido politiko sosial demókrata, esaki ta pará den nan programa. Ki nifikashon nos mester duna e palabranan aki?
Segun e propio palabranan di Betico Croes, D.P. di Korsou tambe ta un partido sosial demókrata. Teoretikamente e dos partidonan aki anto lo mester por traha idealmente ku otro komo ku nan ta di e mesun "ideologia", pero nan por kome higra di otro. Kiermen: hopi palabra bunita, pero ku no bal ni un sén.
Laga nos aksepta un ratu ku e fout ta sinta na D.P. i ku MEP ta un berdadero partido sosial demókrata. I laga nos pone e parti sosial tambe un banda.
(Ku MEP tin hopi interes ku e parti sosial di nos komunidat nos mester puntra e grupo di trahadonan sosial na Aruba, nan por konta nos hopi di esei!)
Laga nos chek e aspekto demókrata so un ratu.
Nos ta kere ku riba e punto aki, e punto di demokrasia MEP a bolbe mustra su kara anti-demokratiko ku e tin. "Mayoria ta disidi", esei ta demokrasia MEP ta bisa. Pero esaki ta nifika ku e minoria no tin nada mas di bisa?
Kon ku bo kier defini demokrasia, esei kada ken mester sa pa su mes, pero un kos ta sigur i esei ta ku den un demokrasia *diferente opinion mester por eksisti banda di otro*, sin ku esun ta trata di intimida of sera boka di otro.
Demokrasia ta ora ku bo por bisa: "Abo tin e opinion aki, ami tin e opinion ei, i Nos ta respeta opinion di otro i nos ta laga otro na pas".
Algun hende ta pensa ku pa Aruba ta miho sali for di e konstelashon Antiyano, otronan ta pensa miho Aruba keda aden. Otronan kier mira un Aruba independiente pero no na e manera ku MEP kier realisé.
Asina aki ta biba na Aruba diferente hende ku diferente opinionnan. Bo gusta of laga di gusta esaki, pero demokrasia ta muri un morto sigur si bo bai purba kita e derecho di kada siudadano di tin su propio opinion. MEP den pasado ya a demostra tendensianan den e direkshon aki.
Riba diadomingo 22 di mei '77, den e periodo di kampaña pa elekshon di Staten, eksponentenan di MEP a purba stroba habrimento di un ofisina di PPA na Paradera. E lider di MEP a bisa na e okashon ei ku "na Aruba ningun ofisina di PPA lo wordu habri mas!" Kuminsamento di juni 1977 e simpatisante di PPA de Camaro a wordu menasa den un karta i su bestianan a wordu venena.

Den un karta anonimo ela wordu partisipa ku nan lo maté i ku nan lo kima su negoshi. Su porta di negoshi tambe a wordu destrui. Dia 27 di yuli '77 M.C. (ruman di e lider di MEP), J.C., J.F. i D.W. a wordu aresta en konekshon ku e echonan aki, i na fin di ou-

"Nos arma lo ta e skuridat (i botter)". Saká for di un pamfleta di eskuadron pa liberá Aruba.

LIBERTAT !!

Filanan grandi di òuto sperando chèns pa koi gasolin na station di Ponton. Esaki ta "konflikto kontinuo ku gobierno sentral?"

gùstùs hues a kondena nan pa aktonan di vandalismo publiko i destrukshon.
Komo "verzachtende omstandigheden" e abogadonan defensor Hendrik Croes i Rudy Wever a trese dilanti ku e kosnan aki a sosode den kayente di kampaña.
Di e manera aki personanan ku tabata tin un otro opinion tabata wordu poni bou preshon, tanto den tempo di kampaña komo durante e akshonnan di òugùstùs.
E sindikato di maestronan SIMAR a disidi di no partisipa na e akshonnan, pero MEP kier a forsa nan partisipa.
Den e weekend di 13/14 di òugùstùs '77 deputado di enseñansa ta laga anunsia via televishon ku mirando e situashon tenso na Aruba e skolnan lo keda sera te ku previo avisa, esaki pa seguridat di e muchanan. Pakiko e no a bisa: "Nos kier pa enseñansa welga hunto ku nos?" Pasobra frankamente ta esaki tabata e berdadero motibo tras di e anunsio na t.v. no ta asina?
Dos grupo por a paralisa enseñansa na Aruba: e maestronan, dor di keda sin bai traha i e mayornan, dor di tene nan yiunan na kas. Ambos grupo a pone e "v/d Kuyp-call" un banda. Maestronan i alumnonan a aparese na gran kantidat na e skolnan. Tabata eksisti peliger berdaderamente pa e muchanan? Nos mester kere esaki si e mesun koleganan/deputadonan di v/d Kuyp, Leo i Laclé ta manda nan yiunan skol?
I ku e propio ruman i maestro di skol di e lider di MEP ta bai skol normalmente pa duna les? No mi amigo, esaki tabata djis un maniobra politiko di Betico sali di boka di v/d Kuyp hunga riba lomba di e muchanan.

PPA

Lesando e artikulo aki e impreshon lo por wordu krea ku nos ta simpatisa ku PPA. Esaki ta hopi leu di ta berdat. Lubida esei numa. E posishon ku PPA a tuma den e kaso di formashon aki ta demostra ku nan no ta nada mas ku un set di oportunista ku ta pensa solamente riba probecho personal. Puesto di ministro ta parse e uniko kos ku e parti di PPA, ku a drenta gobierno sentral ku Rozendal, ta pensa riba dje. Esaki ta tristu ainda ora ku nos lesa e parti di un reunion ku nos lesa e parti di un reunion ku nos a koi riba tape kaminda PPA ta duna su punto di kiebra den e formashon di gabinete di Rozendal. Nos ta laga e parti aki sigi aki bou. E tape aki lo papia pa su mes.

'Nos ta para riba e punto di bista ei'

Ultimo tempo nos a tende asina hopi kos tokante problemanan ku formashon di Gobierno Sentral. Esaki pa un parti ta pa motibo ku den Partido Patriotiko Arubano a surgi problema enkuanto kontenido di e akuerdo pa gobernashon. Sierto personanan den PPA no tabata di akuerdo loke ta pará den e akuerdo.

Despues di lesa e relato aki, di un reunion ku a tuma lugar dia 1 di agosto '77 entre direktiva di SIMAR i PPA, nos lektornan por haya sa di kon PPA a haya su mes den problema: Di un banda nan ta palabra algo di otro banda nan no ta kumpli ku nan palabra. Aki ta sigi tekstualmente e partinan mas importante di e reunion.

Di SIMAR tabata presente Ramon Todd Dandaré, Frank Zaandam, Pedro Velasquez, Jimmy Coutinho, Joop Jutten, Frank Williams, Willy Richardson i Carla Kelkboom.
PPA tabata representa pa Virgilio Kock (presidente), Guillermo Trinidad (sekretario general), Faustina Frank, Boy Escalona i Juan Noguera.
Despues di a yama nan bon bini Ramon ta bisa:

Nos a pidi e reunion aki pasobra tanto MEP komo PPA ta wanta informashon tokante e dialogo, pero tambe e deliberashon ku ta tumando lugar ku e formador (Rozendal, red.). Un punto ku nos ta haya masha importante ta lo sigiente: Si e punto di bista di PPA ku boso trese dilanti awor aki ta formalmente puntonan di PPA of no? Si akaso ku loke wordu bisa aki, ta PPA a bisa?
PPA: Loke nos bisa aki *ta PPA a bisa!*

SIMAR: Mirando ku e informashon ta poko, nos kier haya sa tres kos ku ta masha importante:
— Kua ta e puntonan di programa ku ta wordu diskuti pa bai den gobierno?
— Kon leu boso ta bai den deliberashon?
— Si akaso mester bin problema den deliberashonnan, kua ta e puntonan di kiebra? Kon leu kos mester bai pa bin kiebra? Of ta asina ku absolutamente boso kier bai den gobierno?
PPA: ... E puntonan ku PPA a trese padilanti ta ensera den e kampaña ku tabatin. E ta bai riba tur tereno. En korto, loke ta riba tur e partinan di un gobernashon. E prioridat masha grandi ta e struktura estatal; tambe e punto di ekonomia. *PPA ta aboga pa un Aruba soberano* den un union nobo. Aruba soberano den un union nobo kier men zelfbeschikkingsrecht pa kada isla. Esaki ta e parlamento di futuro; despues di independensia. Kada isla ta haya su soberania i tur e podernan ta wordu delega pa e gobiernonan isular, i ta keda algun punto den man di Gobierno Sentral. Esakinan ta asuntonan di defensa, asuntonan eksterior, nashonalidat, sistema monetario, servisio postal, hustisia, telekomunikashon i derecho fundamental di ser umano. Esaki ta algun di e puntonan.
Ainda nos ta den kombersashon; ainda e gobierno no a yega na un akuerdo. Pasobra puntonan di MEP i puntonan di PPA na un of otro manera ta kita hopi poder di gobierno sentral. I gobierno sentral ta wordu gelos for di otro. Esaki ta un punto ku ta deliberando riba dje ainda.

E sistema di monopolio tambe ta un breekpunt. PPA ta kontra e sistema di monopolio. Deliberashon a bai den e direkshonnan ei kaba. Nos por bisa ku esei ta kasi aproba kaba. E uniko punto ku a keda over ta e puntonan di struktura estatal. Den esei e deliberashonnan ta leu di kla, pasobra e partidonan no a kontra ku otro ainda riba e punto ei. *Esaki por ta un punto di kiebra.* Mi ta kere ku si PPA bai sec den e gobierno anto lo ta masha desventahoso pa e partido PPA, pasobra e ora mi ta kere ku e partido lo bai hopi atras, pasobra e no a tene kuenta ku e deseonan di e pueblo e votadornan di Aruba a trese padilanti. Ora nos a kampaña pa Aruba soberano nos a splika kiko esei kier men. Si nos laga e punto aki kai nos votadornan tambe ta sinti. Eigenlijk bo no a kumpli ku bo programa ku bo kier a trese dilanti. Ku PPA kier bai coute que coute den gobierno esei no ta berdat! Otro PPA kier agrega algo: Den partijraad nos a disidi ku PPA lo partisipa den gobierno sentral nobo ku lo bini, solamente si e partidonan di Korsou aksepta e punto di bista di PPA tokante e futuro struktura estatal. Solamente riba e base ei. Pues no ta asina ku PPA lo bai den gobierno djis pa ta den gobierno. Tokante e struktural estatal e main-point ta ku nos ta eksigi den e union nobo ei un igualdat den representashon entre e dos islanan mas grandi, esta entre Aruba i Korsou. *Nos ta para riba e punto di bista ei.* Si nan *aksept'e* nos lo bai den gobierno, pasobra e ora nos tin algo pa nos mustra e pueblo ku nos a trese na bentaha di e pueblo. Zelfbeschikkingsrecht tambe ta masha importante.

SIMAR: Si akaso boso haya un notisia negativo tokante e asunto aki, esaki lo ta un breekpunt den e kombersashonnan?
PPA: Partijraad lo tin ku disidi.
SIMAR: Den boso reunionnan di partijraad boso a bisa eksplisitikamente kaba ku boso lo no pone awa den biña (laga slek, red.)?
PPA: Juist, ja, ja.

Mas na final di e reunion un miembro di SIMAR a hasi e sigiente pregunta: Si PPA keda para riba e eksigensia (igualdat entre e islanan) i e formador bisa ku e ta laga slek pa MEP, kon boso reakshon ta? Boso ta bisa: Nos ta keda afo anto?

PPA: E ora nos ta bai mira kua partido ta mas principieel! Pasobra mi kier mira si e formador ta drenta lama ku MEP a base di e eksigensianan di MEP.
Kiko nos aktuashon lo ta? E ta algo ku ta "binnen de demokratische wetgeving" i eigenlijk den esei nos partido semper lo keda riba un trayekto. Nos lo aksepta tur kos ku lo ta "binnen de wet van de demokratie".
SIMAR: Eigenlijk esaki tabata e pregunta: Sierto momento boso ta bisa: Nos ta prinsipieel nos ta keda para riba e eksigensianan, maske ku nos lo logra ku MEP lo bai den gobierno.
PPA: Pesei mi a bisa e ora nos ta weita kua partido ta mas prinsipieel. E ora bo ta weita a base di kiko MEP ta bai den gobierno.
SIMAR: Kier men boso tin e karakter di mantene e punto di bista aki ku e konsekuensia ku tin posibilidat ku MEP drenta gobierno?
PPA: Nos punto ta sano, nos ta hay'e sano, esta nos ta keda riba dje!
Dia 10 di ougustus PPA a firma akuerdo Rozendal sin ku e paridat entre e islanan Aruba i Korsou ta wordu menshona den e akuerdo. Nos ta kere ku 'mas claro no canta un gallo', i nos no kier susha mas palabra na loke a resta di e partido aki!

(vervolg op pag. 12)

PAPIAMENTO,

E siguiente ensayo no ta aspirá di ta un labor lingwístiko profundo, sino ke trata di duna un resumen di algun estudio sientífiko ku a ser realisá te awó.
Den "Christoffel" di 1956 (aña I, no. 8) Drs. R. Römer a yega di skirbi: "Dachten sommige schrijvers uit de vorige eeuw nog dat de niet-Indo-Europese moedertaal (van het Papiamento) een of andere Indiaanse taal zou zijn, tegenwoordig kijkt men haast uitsluitend naar Afrika." (De studie van het Papiamentu tot nu toe).
Loke Römer ke men ta ku, komo e lingwistanan di antes no tabata bon na altura di e lenganan afrikano, nan no por a yega na rekonosé e elementonan afrikano ku tin den Papiamento. Pero na kuminsamento di nos siglo a surgi un interés sientífiko pa e elementonan di e kultura di Afrika en general. Na Europa mes nan a kuminsa hasi estudionan sosiológiko i etnológiko di e sivilisashon afrikano (Leo Frobenius: "Der schwarze Dekamaron", 1910).
Den Caribe a kuminsa sali estudionan etnológiko i antropológiko di e cubano Fernando Ortiz ("Hampa afrocubano. Los negros esclavos", 1916).
Pa loke ta konserní e influensia afrikano den Papiamento, nos por observá, ku despues di Rodolfo Lenz (1928) tabatin hopi otro lingwista ku a okupá nan mes ku nos lenga, teniendo en kuenta e aspektonan lingwístiko i estruktural ku ta existí den e lenganan afrikano o lenganan krioyo (di origen afrikano). Na 1953 Tomás Navarro a publiká su "Observaciones sobre el Papiamento" (NRFH VII, Mexico).

Dr. H. L. A. van Wijk (basando su mes entre otro riba e estudionan di Lenz i Tomás Navarro) a yega na e konklushon ku: ". . . la fonética y la entonación, al igual que la estructura gramatical del papiamentu presentan particularidades que son características de las lenguas africanas." (Orígenes y evolución del papiamentu; den "Neophilologus XLII, 1958).
Ya na 1928 kaba Rodolfo Lenz a skirbi: "La fuerte modulación melodiosa (que es característica para muchas lenguas de negros) le da (al Papiamento) un tono muy expresivo sentimental que falta en el holandés y el español" (El Papiamento, la lengua criolla de Curazao).
Pa loke ta toka e aspektonan fonológiko di Papiamento, nos lo kier a señalá ku na 1972 e tesis di María Aparecida de Almeida a ser aprobá na Universidat di Ottawa, Canada, kaminda un grupo di estudiante ta dediká nan mes na estudionan tokante lenganan krioyo i afrikano, bou direkshon di Profesor Pedro Rona.*

* *E lingwista aki a partisipá na e Promé Simposio di Papiamento na Willemstad, ouhustus di 1970. Segun un notisia ku nos a yega di haya fei Manuel Alvarez Nazario, na Puerto Rico, e katedrátiko di Ottawa aki a muri na 1975.*

Den e tesis aki ("Fonología histórica del Papiamento") Señora de Almeida ta señala ku: "Los rasgos reconocidamente catalogados como el hablar guineo, que señala Alvarez Nazario (El elemento afronegroide en el español de Puerto Rico, 1961, p. 118) para el español de Puerto Rico, están caso todas presentes en el Papiamento."

Algun di e "rasgo-nan" afronegroide aki ta:
1) frecuencia de sonidos nasales (p.e. vruminga; e "n" dilanti di -ga a drenta den e palabra "hormiga" (of "formica"?) pa medio di un influensia di nasalisashon afrikano);
2) propensión a la palatalización (p.e. "kushina" en bes di "cocina"; "bishita" en bes di "visita"; "basha" en bes di "vaciar");
3) el ser una lengua tonal con dos tonemas: uno alto opuesto a uno bajo (p.e. e entonashon diferente den e palabra "tumba" komo verbo, i "tumba" komo baile o ritmo: den e verbo nos ta pronunsiá e "u" ku un tono abou; den e sustantivo nos ta pronunsiá e "u" ku un tono halto).

María Aparecida ta mustra ariba e echo ku e desaroyo di Papiamento a dura barios generashon i a tuma lugá den un medio sosial hopi kompleho, kaminda barios lenga a penetrá: lenganan afrikano, spañó, portugués, hulandés, fransés, inglés i algun otro lenga krioyo ku tabata formando na mesun tempo den besindario.
Douglas Taylor, en berdat, ta konta: "In Guyana, the Caribbean and Louisiana various new languages such as Sranan (Negro English) Saramakkan, Papiamento, Negro Dutch and several forms of French Creole have emerged within the past three hundred years, and, for the most part, prospered." (Peoples and Cultures of the Caribbean; Garden City, New York, 1971).
Además, papiando di e "Lingua Franca", ku tabata e lenga komún entre e negoshantenan den Mediteráneo di siglo XV, John C. Birmingham, jr. ta testimoniá: ". . . the Portuguese traders of the fifteenth century, dealing in slaves and other commodities on the West African coast, had had some contact with the Lingua Franca . . ."
Birmingham a hasi un interesante komparashon entre Papiamento i algun palabra ku el a tuma for di e Dikshonario di e "Lingua Franca", ku Schuchardt a katalogá i publiká na Marseilles na 1830.

HENRY HABIBE

I é ta konkluí: "it is interesting to speculate on the possibility — or better, the probability — that Papiamento, in the form in which we know it today, is merely a relexified version of the now-extinct Lingua Franca," (Papiamentu: A Portuguese version of the Lingua Franca; Virginia Commonwealth University). Si t'asina, anto esei ta nifiká ku Papiamento su base (e núkleo di Papiamento) a ser poní promé ku e katibunan for di Afrika a yega Corsou. O sea na siglo XV kaba. Esaki ta hasi ku e teoría, komo si fuera Papiamento ta un lenga di origen indján, ta keda istórikamente refutá.

Sea ku esaki ta posíbel, probábel of no, un komparashon sientífiko, manera Carmen Valeriano Salazar*) a hasi di e sistema verbal entre Papiamento i e "creole" di Jamaica i un otro komparashon sientífiko di e sistema verbal i léxiko ku Alvarez Nazario a hasi entre Papiamento i e afro-spañó di Porto Rico, ta indiká klaramente, ku Papiamento tin — for di un punta di bista estruktural — un base gramatikal afrikano.

**) A comparison of the Papiamento and Jamaican creole verbal system; McGill University, Montreal, 1974.*

lenga indján?

Si den siglo pasá nan tabata kere, ku e origen di Papiamento tabata un lenga indján, ta pasobra e lingwistanan no tabata konosé e lenganan afrikano aínda, di manera ku nan no por a hasi sierto komparashonnan sientífiko entre Papiamento i e lenganan afrikano of lenganan krioyo.
I no ta nada straño ku Papiamento, desaroyando su mes na Corsou, a plama pa otro regiónnan den Caribe.
Hamelberg ta konta: "Nog in 1656 gaf de Praesidale Kamer te Amsterdam commissie's uit "om op de kust van Afrika slaven te mogen halen en die in de Caraibische eilanden of andere plaatsen te verhandelen" (De Nederlanders op de West-Indische eilanden; Den Haag, 1901, p. 72).
Den "Papiamento en Hispano América" (Bogotá, 1973) Germán de Granda ta postulá komo un echo probá, ku Papiamento a ser empleá pa núkleonan di néger prosedente di Corsou (i pa nan desendientenan) ku a establesé nan mes den zonanan antiyano i kontinental di Hispano América, durante siglonan XVIII i XIX . . ."
Enkuanto Aruba, por bisa, ku ya na 1680 kaba West-Indische Compagnie tabatin un "commandeur" na e isla aki (Hamelberg). Na 1776 ta tin menshon di katibu néger den Archivo di Misa na Aruba (Nooyen: Millefiori di Aruba, 1965) i na 1750 (26 aña antes!) tres katibu néger a mata famía di e "commandeur" di Aruba, Daniel Nieuwkerk (Hartog: Tula, 1973). E deláster informashon ta laga nos suponé ku e "commandeurnan" tatin kustumber di tin katibu (for di Corsou?) komo personal den nan kas.

Na e konferensia di "Forsa femenina", tení na Corsou (Holiday Inn) na luna di mei(?) di 1974, kaminda e tópiko tabata "E lenga akí di nos", m'a bisa, entre otro, ku "nos lenga, Papiamento, ta un rosa ku a krese ku sodó di katibu den un solo latino . . ."
Aparentemente Dr. Engels no a gusta e "ponensia" aki, pasobra den "Amigoe" di 8 di juni, 1974, el a protestá: "Als men niet op de hoogte is, moet men niet spreken op een Forum."
Mi kontesta (den "Amigoe" di 12/6/'74 tabata: "Wanneer men over het ontstaan van onze taal wil spreken, dan is het niet voldoende van de historische feiten op de hoogte te zijn, maar is het gepast ook enig inzicht in de taalwetenschap te hebben."

Ta klaro, ku mi "ponensia" (ku tabata hasi un referensia na elementonan afrikano) no tabata kuadra ku su konsepto di Papiamento (Dr. Engels: "Het Caquetío is een dode taal, al draagt het Papiamento er nog aardig wat van verder," den "Watapana", aña III, no. 2, 1971). E mes "ponensia" aki (Papiamento tin un base gramatikal afrikano) a kousa masha "beheit" un biaha (1974) den Kas di Kultura di Aruba entre e defensornan di un kultura partikularista-indján na Aruba. I atrobe na un debate tokante ortografía (Aruba, 1967) a surgi e mito di siglo pasá, ku Papiamento ta di origen indján. Ku e indjánnan di Aruba i Corsou tabata papia "caquetío", esei ningun hende no ta nenga. Juan de Castellanos a testimoniá di esei den su deskripshon di nos islanan: "De Curazao y Aruba, que frontero/ Desta costa son islas situadas/Al Joan de Ampíes, factor o tesorero,/En perpetuo gobierno dadas . . . Son las mujeres por extremo bellas,/Gentiles hombres todos los varones;/Por consiguiente son ellos y ellas/De nobles y apacibles condiciones;/Tienen para la guerra gentil brío,/y *su lenguaje es el caquetío* . . . (Curazao hispánico).
Pero e echo istóriko aki só, ariba su mes, no ta proba nada tokante e origen di papiamento.

Nos lo tin ku lanta fo'i soño i sali for di e hofi di Romantisismo, pa nos por enfrentá nos kultura di un manera mas viril.
Rekordando e promé Simposio tokante papiamento na Corsou, na 1970, lo mi kier a terminá sitando algun palabra di Profesor Pedro Rona: "Mester kuminsa studia henter e problemátika akí kompletamente di nobo, sin prehuisio, sin lubidá e berdadero importansia dje *elementonan afrikano* i ku kriterionan un poko mas amplio i exakto ku loke nan a utilisá te awor." (tradusí for di spaño) Watapana a publiká e disertashon di Prof. Rona den su númber 3 di aña 1971, na *spaño'* pasobra manera ta pará den e introdukshon di e promé number di e revista akí: "Watapana wil de Antilliaanse kultuur zovéél mogelijk toegankelijk maken, óók op grotere afstand . . ."

HENRY HABIBE

e sapo

Dori maco a topa un dia cu un sapo
bistí tur na bachi' blokki-blokki
— mi amigo — e dori a comentá
bo parcémi y toch bo no tá

E sapo c'a blas su barica un poco mas
cu orguyo y gran satisfaccion
a contestá e dori asombrá
— pero ta un di bosonan mi tá!

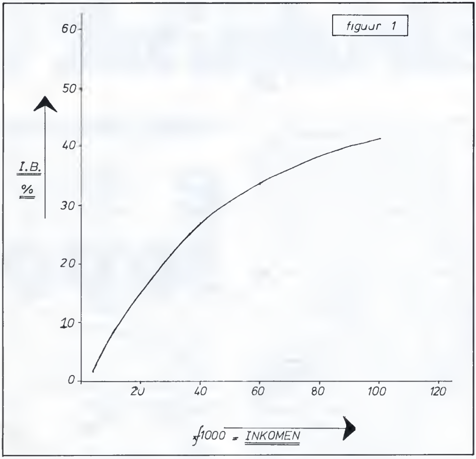
— Ke meen antó cu bo tambe ta famía?
ta di ki banda, lo mi kier a sa
acaso bo ta un maestr'i scol
o homber di ley pa carambol?
Pasobra te asina leu cu mi por huzga
den nos famia tur tin strepi den nan bachi
y ta taki-taki bo ta conbersá
o talbez t'un papiamento mal papiá?

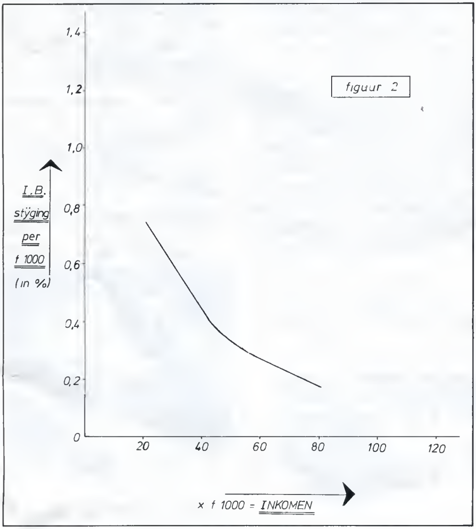
— Bo tin razón — e sapo a duna pa contesta,
pero den hopi cos nos ta igual
alérgico tur nos famia ta
pa enseñanza bon planificá
Ademas nos ta completamente di acuerdo
den intrigá y manipulá
Aki ta parentezco den filosofía
a uni nos den e mes ideología —

— Amigo sapo, pues sea bonbiní o wellekom
famia semper mester ta uní
en lo futuro cua sapo cu mi topa
ta haya un biahe pa Oropa.

D. LACLE H. *sept. 1977*

VIES

In SIMAR(VLA)-kringen schijnt GELD de laatste jaren een VIES WOORD te zijn geworden.
Wanneer een MACAMBA, die werkt als zo'n "goedbetaalde" leerkracht aan het Colegio Arubano, het over GELD heeft, moet dit wel SUPERVIES zijn.
In Skol i Kom. nr. 5 van mei 1977 nodigt het voorlopig bestuur van de SIMAR iedere leerkracht uit kritiek naar voren te brengen. Daarom waag ik het een onderwerp aan te snijden, dat taboe lijkt te zijn voor het V.B. van de SIMAR, voor de weinige leden die de vergaderingen van deze bond bezoeken en blijkbaar eveneens voor de redaktie van Skol i Kom. (Vorm), gezien de inhoud van dit blad gedurende de laatste jaren.
In dit artikel wil ik u aantonen dat sedert december 1970, toen de leerkrachten er inderdaad materieel niet slecht voorstonden, de inkomstenbelasting voor leerkrachten dermate verhoogd is, dat in december 1975, dus in een tijdsbestek van vijf jaren, de leerkracht er financieel op achteruit is gegaan. En dan niet gesproken over de enorme stijging van kosten van levensonderhoud, waarmee de salarissen geen gelijke tred houden.
Dat nu, in juni 1977, de leerkracht er nog verder op achteruit is gegaan, zal zelfs de SIMAR, een vakbond voor LEERKRACHTEN, moeten toegeven.
De SIMAR zal, wanneer dit artikel verschijnt, weer eens geen inspraak gehad hebben en wel over de I.B.-inflatiecorrectie. De minister van financiën heeft het B.C. van Aruba op 10 juni 1977 n.l. twee weken de tijd gegeven te reageren op zijn voorstel tot I.B.-inflatiecorrectie.

Inkomstenbelasting (I.B.)

Het I.B.-tarief is progressief, d.w.z. dat iemand, wiens inkomen hoger is, niet alleen meer I.B. betaalt, maar ook *procentueel* meer I.B. betaalt.
Bijvoorbeeld:
Iemand met een inkomen van f. 4.000,—, betaalt hiervoor f. 65,— is 1,63% I.B. 1)
Iemand met een tien maal zo groot inkomen, f. 40.000,—, betaalt hierover niet 10 maal f. 65,— is f. 650,— is 1,63% I.B., maar hij betaalt hierover f. 10.746,25 is 26,87% I.B.
In figuur 1 is het huidige I.B.-tarief in procenten uitgezet tegen het inkomen.

Hoe progressief is nu de I.B.?
In grafiek 2 kan men zien hoeveel groter het I.B.-percentage wordt bij eenzelfde inkomensstijging voor de verschillende inkomens.

VIES

VOORBEELDEN

Iemand die f. 4.000,— inkomen heeft, betaalt 1,63% I.B.
Iemand die f. 5.000,— inkomen heeft, betaalt 2,98% I.B.
Per f. 1.000,— inkomensstijging wordt de I.B. dus met 2,98 min 1,63 is 1,35% verhoogd.

Iemand met f. 20.000,— inkomen, betaalt 14,93% I.B.
Iemand met f. 21.000,— inkomen, betaalt 15,61% I.B.
Per f. 1.000,— inkomensstijging wordt de I.B. dus met 15,61 min 14,93 is 0,74% verhoogd.

Iemand die f. 30.000,— inkomen heeft, betaald 21,69% I.B.
Iemand die f. 31.000,— inkomen heeft, betaalt 22,28% I.B.
Per f. 1.000,— inkomensstijging wordt de I.B. met 22,28 min 21,69 is 0,59% verhoogd.

Iemand die f. 70.000,— inkomen heeft, betaalt 36,11% I.B.
Iemand die f. 71.000,— inkomen heeft, betaalt 36,33% I.B.
Per f. 1.000,— inkomensstijging wordt de I.B. met 36,33 min 36,11 is 0,22% verhoogd.

Uit deze getalletjes alleen zien we weinig. Bekijken we echter grafiek 2, waarin veel van dit soort getalletjes verwerkt zijn, dan zien we dat tot een inkomen van f. 40.000,— het I.B.-percentage snel stijgt met het inkomen (eerste rechte stuk).
Van f. 40.000,— tot f. 65.000,— zien we dat dit percentage minder snel stijgt (kromme stuk in de grafiek) en tenslotte zien we bij inkomens boven f. 65.000,— dat het I.B.-percentage zeer langzaam toeneemt met de inkomensvergroting (tweede rechte lijn in de grafiek).

Inflatie

Voor eenzelfde goederenpakket dat men in december 1970 voor f. 100,— kon kopen, moest men in december 1975 f. 158,60 betalen. 2)
Door deze daling van de koopkracht van de Antilliaanse gulden komt dus een inkomen van f. 10.000,— in 1970 overeen met een inkomen van f. 15.860,— in 1975, indien dit inkomen tenminste steeds is gecompenseerd.
Het inkomen is in die vijf jaar dus verhoogd. Deze verhoging van het inkomen is echter in geen geval reëel. Men kan er niets meer van kopen. Men is er echt niet op vooruitgegaan!

Inflatie en inkomstenbelasting (I)

In 1970 betaalde iemand met een inkomen van f. 10.000,— aan I.B. 7,41%.
In 1975 moest deze zelfde persoon, wiens inkomen was aangepast aan de inflatie en dus verhoogd was tot f. 15.860,—, aan I.B. 11,88% betalen.
Een deel van deze *irreële inkomensverhoging,* nodig om de inflatie bij te houden, is *naar de fiscus* gegaan.
In 1970 kon men van zijn zuivere inkomen een groter goederenpakket kopen dan in 1975 van zijn vergrote zuivere inkomen.

Inflatie en I.B. en inflatiecorrectie

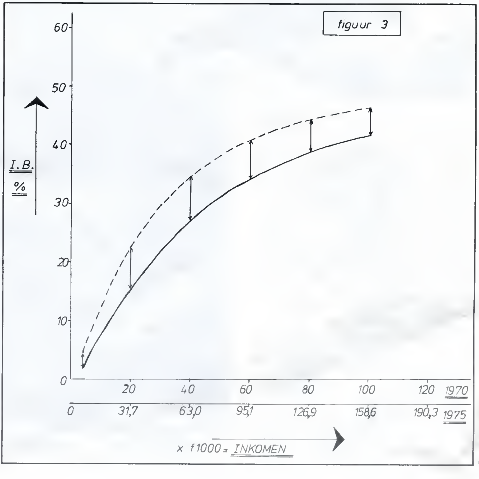
Gelukkig vond zelfs de fiscus, i.c. de direkteur der belastingen ad interim, deze "sluipende belastingverzwaring" onredelijk. In feite zouden de *vakbonden,* de SIMAR incluis, veel attenter in deze financiële c.q. rechtspositionele zaken moeten zijn.
De fiscus heeft in september 1976 de ministerraad benaderd voor een inflatiecorrectie op de inkomstenbelasting. Eind januari 1977 ging de ministerraad in principe akkoord met dit voorstel voor inflatiecorrectie en op 10 juni 1977 kon men in de krant lezen dat de minister van financiën het Arubaanse B.C. twee weken de tijd gaf om kommentaar te geven op het voorstel. 3)

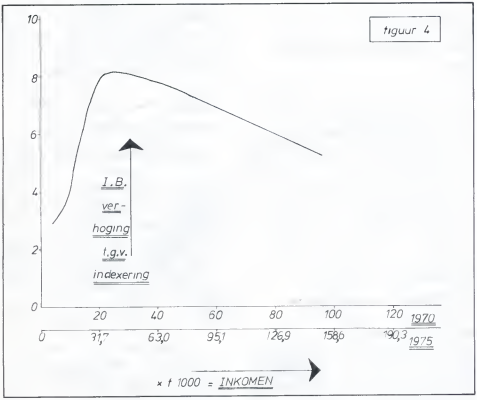
De fiscus zelf heeft de onredelijkheid gezien; waarom dan toch dit artikel?
In het nu volgende deel van dit artikel zal ik proberen u duidelijk te maken dat de middeninkomens door de inflatie het meest sluipend zijn verzwaard, wat de I.B. betreft.

Inflatie en I.B. en de meest gedupeerde middeninkomens (II)

We hebben dus tot nu toe gezien:
Het jaargemiddelde van de prijsindex is (met december 1970 als basis 100) in december 1975 opgelopen tot 158,6.
Door de daling van de koopkracht van de Antilliaanse gulden heeft iemand, die in 1970 f. 4.000,— inkomen had, in 1975 een inkomen van 158,6% van f. 4.000,— is f. 6.300,— nodig om eenzelfde pakket goederen te kopen als in 1970.
Helaas is dit hogere inkomen door de fiscus "sluipend verzwaard" wat betreft de I.B.

Grafiek 3 geeft deze sluipende verzwaring aan. De ononderbroken lijn (—) is dezelfde als die in figuur 1. De onderbroken lijn (- - - -) geeft het I.B.-percentage voor personen, wier inkomen alleen maar aangepast is aan de prijsindex.
Horizontaal zijn uitgezet de inkomens van 1970 met daaronder de aangepaste inkomens van 1975. (Het getal dat er staat moet u wel met 1000 vermenigvuldigen om het inkomen te krijgen, net als in figuur 1).
Uit deze grafiek blijkt duidelijk dat *een ieder een hoger percentage aan I.B.* is gaan betalen.

Een ieder kan zien dat voorbeeld B (de hogere inkomens) geheel verkeerd zit. Een ieder, ook de SIMAR, kan zien dat de inkomens van haar leden, sinds 1970 het meest verzwaard is door de inflatie.
Zelfs 15% inflatiecorrectie (voor de lagere inkomens en voor de middeninkomens) kan de middeninkomens niet uit de top halen, waarin ze, ongewild, geraakt zijn.
Indien hieraan niets gedaan wordt, blijven de SIMAR-leden en allen die een middeninkomen hebben het meest gedupeerd.

LEERKRACHTEN:
"LET OP UW SAECK!"

Ir. F. A. DE JOODE
(17 juni 1977)

1) In het gehele artikel is onder I.B. verstaan: I.B. plus 25% opcenten.
2) Amigoe, 27 mei 1977.
3) Amigoe, 10 juni 1977.

Wanneer we nu gaan kijken welke inkomens het meest in I.B.-percentage zijn gestegen, zien we in figuur 4, dat de middeninkomens, inkomens zoals die van u en mij, het meest van deze sluipende I.B.-verzwaring te lijden hebben.

De top van grafiek 4 ligt bij een inkomen van plm. f. 24.000,— in 1970, wat overeenkomt met een inkomen van plm. f. 38.000,— in 1975.
In nevenstaand overzicht is dit nog eens verduidelijkt.

	A	B	C	D
Inkomen in 1970	f. 4.000	f. 100.000	f. 20.000	f. 30.000
Vergelijkbaar inkomen in 1975	f. 6.300	f. 158.600	f. 31.700	f. 47.000
I.B. in 1975	4,43%	46,32%	22,69%	29,79%
I.B. in 1970	1,63%	41,24%	14,93%	21,69%
Verhoging I.B. 1975 ten opzichte van 1970	2,80%	5,08%	7,76%	8,10%

ANALISIS...

(vervolg van pag. 7)

Delegashon pa Hulanda

Pa nos ta masha straño ku awor aki un delegashon (of selekshon?) ta wordu forma pa bai Hulanda pa papia ku e gobierno hulandes. Tur hende sa ku e gabinete ku nan ta bai papia kune ta un gabinete demishionario, esei kier men ku pronto e personanan aden lo tin di baha. Ta mas ku klaro anto ku e gabinete no ta asina loko di bai hasi ningun sorto di konseshon ni promesa komo ku nan sa ku nan lo no por kumpli tog. Nos ta puntra ku si MEP no por a warda un poko mas pa bai papia ku un gabinete ku si por a tuma desishon?
Mayan ku nan bin man bashí atrobe, nos ta bai tende ku nan lo bolbe bai kuminsa ku akshonnan. Aki trobe nos ta mira e amateurismo klaramente.
Diplomasia no ta algo ku ta intuishon so bo mester tin p'e, pero el a bira un siensia. Nos politokonan no por sali for di nan mentalidat será pa bai kombersa ku diplomatikonan profeshonal manera esnan hulandes. Ta un hecho ku e Hulandesnan lo lora e delegashon rònt di nan dede atrobe.

Prikkeldraad, polisnan armá, skuridat kompleto. Eksaktamente loke ta nesesario pa kapta publisidat mundial via prensa. Polisnan a kopera hopi bon.

Si Aruba bira independiente e Arubianonan tambe lo ta independiente?

Nos ta kere lo kontrario.
Ehemplonan tin hopi, ata algun aki:
— Kontrikantenan politiko ta wordu menasa.
— Libertat di ekspreshon ta den peliger.
— E derecho di tin un propio opinion ta wordu poní bou preshon, pasobra ta mayoria ta dikta.
— E probabilidat pa eksisti ta wordu menasa dor di un base ekonomiko hopi smal i dor di e desempleo. E hendenan lo haya nan obliga di bai serka e partido na mando pa trabou i siguridat. Dor di esaki e poder, e gara di e partido na mando lo krese mas ainda. Nombramentonan politiko lo bai yobe na granèl.
— Ayudo sosial, manera onderstand ta wordu duna manera ta un fabor e ta. Si bo ta ku e partido ku ta na mando, bo ta haya, si no no. E pueblo tin derecho riba e ayudo aki pero e politikonan ta prefera di no legalisa e ayudo aki pasobra e ora nan no por manipula kune mas.
— E sistema di ahustashon di salario na kosto di bida (Na Korsou nan a bolbe haya un oumento di 5.7% e luna aki) di e trahadornan di gobierno ta wordu kibra diktatorialmente dor di e gobierno di MEP.
Esaki ta djis algun ehempel ku ta ilustra e kaminda ku nos pueblo ta bayendo aden. Nos a konsider'e nos deber di a mustra riba nan. Kada ken lo tin ku husga pa su mes i historia lo demostra ken tabata tin rason!

REDAKSHON
(10 sept. '77)

E tristu restunan di e jeugdcentrum na Tanki Leendert.

Polisnan a tira riba nos pueblo inosente i indefenso. E pobernan no a hasi e polisnan nada. Kiko esaki ta anto?

Pesebre di amargura[1)]

(fosil di sanger)

A yega e ora,
or'i meditá ku midí di sombechi,
or'i penetrá den kibrá di mi weso,
or'i bai para den zoyá di mi konsenshi
doblando skina
topando lágrima
sodó i lágrima
doló i lágrima
fuente di bida
sanger kandente
awa ku a borotá hunto ku mi kurpa
trintishete aña pasá riba kabés di mi isla
na Seru Colorado

flambeu di Lago a sende mi isla su pulmón
sintimentu rubiano na kandela
un sintimentu legítimo i outéntiko
outéntiko i legítimo
arubanísimo
nos pueblo ta noblesa
i tur otro kos ta porkería
ta ken bo ta?
di unda b'a sali?
bo tin tronkón n'e isla akí?
un lucha pa keda limpi
un lucha sagrado
blankísimo
kompetensia pa keda puro
(ai Eman, Eman ku sanger blanko!)
simíanan a hincha tera
wantombanan a faha kurpa
pa sigui sembra e sanger puro
sanger yen di oro ku djamanta
sanger indianísimo
sanger sin mancha pretu
pero (ai Djo koroto!)
yen di purunchi
di Wilhelmina

sanger ku a seka bira duro
sanger ku a hera keda puro
(pero Shon Kalbas Kayente
ku wowonan borando anochi
a drenta e kasita dje katibu patrás)
sanger ku plasma "kaiketío"
sanger noble i generoso
wardá den un kokolishi
kokolishi manera un kash'i piedra
kokolishi na kandal i sin rosea
kokolishi tapá
tapá
tapá-tapá

purifikashon di un noble rasa
drechamento di sanger
sanger na papiyot
skamamento di kultura
rankamento di pluma
pluma pa pluma
pétalo trei pétalo
i keda yongotá ku lenga afó
riba kabés pelón di tempo prekolombino
e indján chonchorogai
e indján choncho
e choncho dje wantomba
e wantomba yu djafó
Don Julio Wantomba
wantomba sin wes'i lomba
Don Julio inkulto
kul'i Cashunti

por fin
ta ken ta Aruba?
akaso t'e isla "inútil" di treshen aña pasá?
talbés t'e tribu di indján lomba sunú
ku saya di koneu pa tapa rabu?
bisá mi, t'esei ta Aruba?
por ta ku t'abou nan a haya Aruba?
akaso ta Eman a hayele abou?
por ta ku t'e gran Doctor Paradox
(Hosé Mansón nanish'i spada)
a para istoria di Aruba ku un dreiskruf na 1634?

talbes ta un grupito di indján
a sinta laba petroli den Lago?
podisé t'e mucha santacrusero
"Lomba di Karbachi"
(saká for di un bentana robés)
lo bin definí ta ken Aruba ta?

drumi lanta
guli wanta
banan'i payasada
hecha bo sintí
un día ku solo kla
i lo bo mira
Hosé Manson nanishi spada
Don Julio inkulto kul'i Cashunti
i e mucha di Sta. Cruz "Lomba di Karbachi"
chupando n'e trosh'i tringuilingui di Tío
Sam Kapitalishi

HENRY HABIBE

1) E poema aki a ser resitá, pa promé biaha, den sala di Kas di Kultura riba día di obrero (1977) dilanti e trahadornan miembro di Fesina.

8-A EL COLOMBIANO, Jueves 18 de Agosto de 1.977

panorama internacional Catalina Villa Pérez — Hernán Ramírez P. — Faber Molina A.

Aruba está dispuesta a ser un estado libre asociado a Venezuela

La isla aspira a separarse de Holanda, dice líder político

CARACAS, 18 (AFP). Aruba está dispuesta a ser un estado libre asociado de Venezuela, declaró ayer el lider del partido mayoritario arubeño Movimiento Electoral del Pueblo (MEP), Gilberto Croes, en entrevista exclusiva que le hizo el matutino caraqueño El Nacional, en esa isla.

El MEP, pese a su condición de partido mayoritario se encuentra en minoria por presuntas manipulaciones de las fuerzas proholandesas, según estimaron los observadores locales.

En un verdadero llamado de auxilio de Croes, ya que según él hay orden de disparar contra él, el citado lider pidió ayuda a Venezuela para lograr la independencia de Aruba.

Indicó que esa ayuda también pueden proporcionársela Colombia Cuba o Estados Unidos.

"Queremos formar parte de América Latina Necesitamos integrarnos social y económicamente (a América Latina). Por eso luchamos por introducir como idioma oficial el español en nuestra isla", puntualizó Croes.

Croes, cuya madre y suegros son venezolanos y que en la situación de emergencia en que se encuentra envió a sus hijos a Caracas, precisó que la por afinidad la encuentra Aruba con Venezu no sólo por cuestiones históricas, sino también comerciales.

El Nacional resaltó que en los sondeos que realizó en la isla en un abanico de personas que abarcó desde millonarios a taxistas, apreció amplio respaldo a la posición de Croes, a quien admiran.

Aruba forma parte, junto a Curazao, Bonaire, San Eustaquio, Saba y San Martin, de las Antillas Holandesas, con gobierno central en Curazao y cuya politica exterior y defensa es manejada por Holanda.

"Consideramos que el gobierno central de Curazao es una marioneta del gobierno federal de Holanda, que se aprovecha de nuestros mercados y disfruta de nuestros beneficios", dijo Croes.

Aruba recibe fuertes corrientes turisticas de venezolanos y en su gigantesca refineria se procesó petróleo venezolano.

A raiz de esa situación en Las Antillas, se resaltó aqui, se dice que Aruba "es una locomotora cargando con cinco vagones"

Croes añadió que en Aruba no habra guerra civil porque todos sus habitantes quieren la independencia de la isla, y destacó que en la situación de emergencia en que están, cuando se trata de ahogar la independencia, necesitan "ayuda de todo tipo" y que "con el que nos ayude nos vamos".

Mientras tanto, en el ambiente politico venezolano existe extrañeza por las declaraciones ayer del ministro del Interior de Holanda, Willem Gaay Fortman, en el sentido de que ese pais y Venezuela se oponen a cualquier forma de independencia para Aruba.

SILENCIO VENEZOLANO

Mientras en medios parlamentarios relacionados con las comisiones de politica exterior se dijo que nunca Venezuela ha dicho nada sobre la independencia de Las Antillas, el canciller, Simón Alberto Consalvi, se abstuvo de comentar las declaraciones del ministro holandés Gaay.

"Venezuela mantiene una posición en su politica internacional que obedece al principio de no intervención en los asuntos internos de otros pueblos", expresó lacónicamente Consalvi.

Por otra parte, la democracia cristiana, principal partido de oposición en Venezuela, dijo que esperaba una reacción oficial antes de emitir una opinión, mientras que el MEP local resaltó que el principio de autodeterminación de los pueblos tiene plena vigencia en el caso de Aruba.

El marxista movimiento al socialismo no comentó las opiniones del ministro holandés pero expresó que Venezuela está intimamente comprometida, histórica, geográfica, politica y culturalmente con la lucha por la total independencia y soberania de todos y cada uno de los paises del continente americano, particularmente de la zona del Caribe y con los de Latinoamérica".

haiku van 'ruba

Over haar dorre terreinen en hellingen ademt in diepe vrede de wind.

De haikudichter tracht met enkele woorden diepgaande indrukken weer te geven. Zijn gedichten bestaan uit slechts drie regels van achtereenvolgens vijf, zeven en vijf lettergrepen. Het kan in een adem worden uitgesproken. Haiku is geboren op Japan. In dat land wordt de kern van een mens en van de schepping als goddelijk beschouwd. Vandaar de grote liefde van de Japanners voor de natuur en hun streven daarmee in harmonie te staan. Haiku is natuurpoezie. Daarbij speelt het seizoen een belangrijke rol. In het gedicht van Matsuo Basho (1644-1694) herkent men de herfst.

momotose no
keshiki wo niwa no
ochiba kana

Een blik in de eeuwigheid
ontdek ik in de gevallen blaren
in mijn tuin.

Enkele woorden in een overweldigende leegte, stellen het doorvoelde moment tegenover tijdloosheid. Het goddelijke in ons stemt samen met zuivere, van liefde doordrongen schoonheid. Dergelijke gevoelens worden vanzelfsprekend bij het schrijven

A. G. M. CLAASSEN

van haiku, omdat het dwingt tot diep nadenken over ervaringen. Haiku doet inzien, dat vrijwel alle mensen leven in een geestelijke valkuil, omdat de opvoeding, het systeem, de spontaniteit in de kinderen doodt. De jeugd wordt afgestemd op het leveren van prestaties, zelfs op het gebied van de seks (macho). Liefde komt daaraan niet te pas. Een duidelijke uiteenzetting van dit proces geeft de psycholoog Wilhelm Reich in zijn boek "The murder of Christ", uitgegeven door Pocket Books, New York.

In de veertig jaar van mijn leven heb ik nooit enige behoefte gevoeld aan het schrijven van gedichten. Totdat ik op Aruba ben geconfronteerd met al het moois, dat in de jaren achter mij verloren is gegaan. De kinderen op school hebben nog niet de zuiverheid en eerlijkheid in denken en voelen verloren. Zo brengt de wereld van Playa en die daarachter, pijn in de blik van een meisje, dat is opgegroeid in de mondi achter Sta. Cruz. Zij is de rust van het land gewend.

Picarón slaapt in
tussen cactus en heuvels
vol vogelgezang.

Soms is het alsof de ziel van dat meisje mij in flitsende ogenblikken toeschreeuwt. Zij heeft gezien hoe mensen zich verliezen in allerlei activiteiten, om zich op zekere dag plotseling helemaal alleen terug te vinden op een leeg toneel.

Alleen gelaten
reik ik vanuit mijn kerker
naar ongrijpbaar schoon.

Op Aruba is zoveel moois. Wie daar oog voor heeft wordt ermee tot op het diepst van zijn bestaan doordrongen. Dat verklaart de serene, open gezichten, die je vaak op het eiland ziet.

Over haar dorre terreinen en hellingen ademt in diepe vrede de wind. In die leegte is elke boom, elke bloem, iedere weerspiegeling, pure poezie. Op dat eiland moet iets van mij al eens eerder hebben gedwaald langs al die plekjes, waar ik mij nu, als in herkenning, verlies in een niets.

Haiku is de weg naar binnen. Een pad, waaraan vrijwel iedereen zich huiverend afwendt, omdat het niet strookt met wat ons is bijgebracht. Omdat het duidelijk maakt, dat de liefde in ons dood is. Het meisje van Picarón heeft mij een spiegel voorgehouden, zoals veel Arubanen na haar hebben gedaan. Aan die vrienden draag ik nu mijn gedichtjes op.

Linda, bloesemzacht.
Haar doorstraalde gezichtje
glimlacht dromerig.

Mooi, eenzaam Ruthy,
gelijk een bloem ontwakend,
droomt zij in de klas.

Mijn diepste vragen
zijn beantwoord door de jeugd
op zoek naar liefde.

Bij Pos Chiquito
de rust van een Arubaan
in zijn bloementuin.

Nu trekken blanken,
gebukt onder hun bezit,
als slaven voorbij.

Waar is de helling
vol rode shimaruku,
of heb ik gedroomd?

In de dròge rooi
komt regenval in een zee
van geur en geluid.

Wijkend voert de zee
in een donderend applaus
haar rolstenen mee.

Zwart baart blauw water,
dat woest en ledig aanrolt
op Noord Aruba.

De blauwzwarte zee
stuift in zoutwitte nevel
over leeg, versteend land.

GRAWATA

Un anochi despues di e disturbionan di Ougustus polisnan a para un hombER bieu, dilanti di warda, ku tabata kana ku un bòshi di yabi. E di ku e polisnan ku ta Roy van Putten a mand'é bin buska su outo. Polis a bis'é: Laga e doño mes bin busk'é! Te pa su mañan ku solo haltu, hopi tímido, Roy a aparese.

Qué luchador!!

Un Hulandes ta puntra un Surnameño ku a kaba di yega Hulanda: "Wat komt u hier doen?" Surnameño: "Man, ik kom m'n rijkdommen achterna".

Tempo di e wild-strike tur sorto di hende a drenta den bestuurskantoor. Ora Wansito a sinta tras di e lesenar di un di e diputadonan e di: "Awor mi ta komprende nos lucha".

Tempo di elekshon MEP tabata bisa: "Trinidad, yiu di Korsou, ta kontra nos lucha." Awor ku e no kier firma e regeerakkoord Mepistanan ta bisa: "PPA-nan mester tuma ehemplo di Trinidad. E ta un hombER sabí, eduká, kulto, digno i di karakter".

Despues di e tophit di Doble-R 'Warda Tula, warda', nos ta bai haya di 'Kombo Liberashon Aruba' un otro supertophit: 'Warda Jacintho, warda'.

De heer E. M. te Den H., Ned. schrijft ons: "Als Aruba onafhankelijk wordt zal ook Madurodam zijn eisen gaan stellen.

MADURODAM

Mei 30, 1969: DP ta kousa revolushon na Korsou.
Ougustus 10, 1977: DP ta kousa revolushon na Aruba.

Jarenlang hebben bepaalde politici geroepen dat ze hun bloed wilden geven voor het Arubaanse volk. Tijdens de augustusrelletjes kregen ze eindelijk hun kans. Echter toen er klappen en schoten vielen waren zij in de verste verten niet te zien. Als zij nu nog steeds hun bloed willen geven voor het Arubaanse volk, kunnen zij zich als donor aanmelden bij de bloedtransfusiedienst van het hospitaal.

Medio augustus 1977: stroom valt uit op Aruba. Medio mei 1978: bevolkingsexplosie op Aruba, kinderen van de lucha.

Lidernan sindikal ku a lastra garoshi a haya nan rekompensa: Un biahe ida i vuelta pa Hulanda pa dos persona ku hotel, kuminda i tur gastonan pagá inkluiendo dos tour pa Den Uyl i De Gaay Fortman. Kiko mas bo kier?

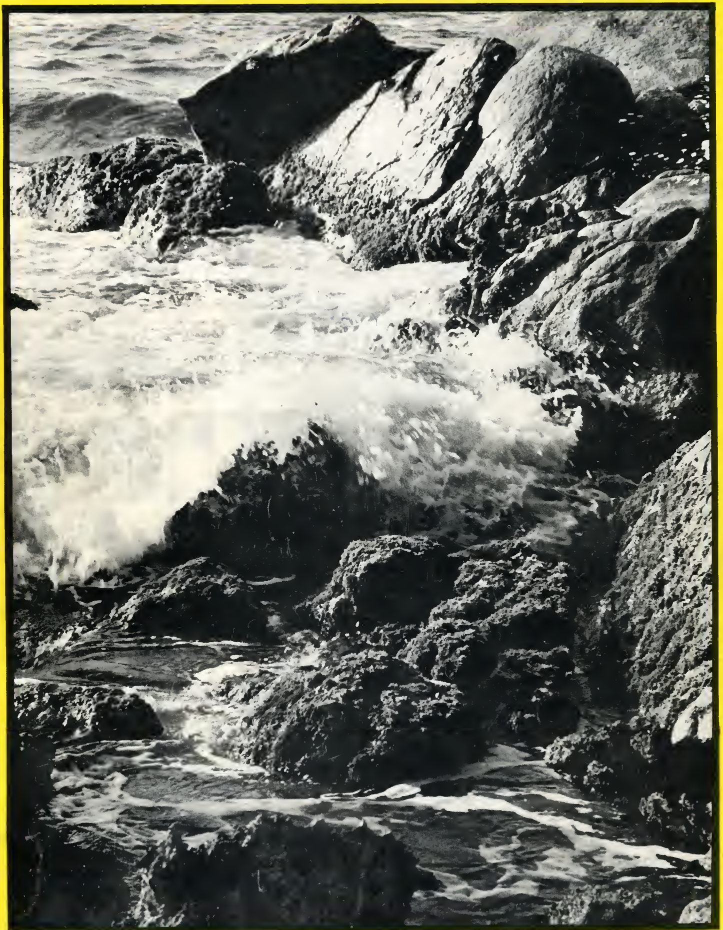
Draaiboek fase 11: Leider laat zijn baard staan uit protest. Fase 17: Leider laat zijn snor staan. Fase 28: Leider laat uit protest ook zijn hoofdhaar doorgroeien tot z.g. langharig kapsel.

MEP a laga sera aeropuerto. Ora ku a resulta ku famia di John v/d Kuyp ta na aeropuerto di Korsou, dos deputado a bai roga Jacky Voges pa habri aeropuerto inmediatamente. Mepistanan ta blo grita: "Nos ta kapas di bai te na fin". (Basta nan no sali perhudika).

Vd Badkuyp ta avisa mayornan pa no manda nan yiunan skol te otro aviso. Hopí mayor a hasi kaso, pero deputadonan Leo i Lacle si ta manda nan yiunan skol.

Betico tur biaha ta dispuesto pa entrega tur kos pa e lucha sagrado. Prome ku MEP a kuminsa ku e disturbionan e ta manda su famia bai pasa fakansi den su finka na Venezuela.

Tijdens het verblijf van de Arubaanse delegatie in Nederland heeft gedeputeerde Daniel Leo vruchtbare gesprekken gevoerd met Boer Koekoek. Laatstgenoemde heeft Daniel Leo o.a. geleerd hoe je moet melken.

HAIKU VAN 'RUBA:

Zwart baart blauw water,
dat woest en ledig aanrolt
op Noord Aruba

(A. G. M. Claassen)